

24ste vergadering

Dinsdag 22 november 2005

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 139 leden, te weten:

Van Aartsen, Aasted Madsen-van Stiphout, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Azough, Van Baalen, Bakker, Balemans, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Bos, Van den Brink, Brinkel, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Van Dijk, Van Dijken, Dijkma, Dittrich, Douma, Dubbelboer, Duivesteijn, Duyvendak, Eerdmans, Van Egerschot, Eijsink, Ferrier, Van Fessem, Fierens, Van Gent, Gerkens, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemskerk, Van Heemst, Hermans, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Hofstra, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Irrgang, Jager, Joldersma, Jonker, Jungbluth, Kalsbeek, Kant, Karimi, Knops, Koenders, Koomen, Koopmans, Kortenhorst, Koşer Kaya, Kraneveldt, De Krom, Kruijsen, Van der Laan, Lambrechts, Lazrak, Leerdam, Van Lith, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Meijer, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Nijs, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Oplaat, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Roefs, Rouvoet, Samsom, Van der Sande, Van Schijndel, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Straub, Stuurman, Szabó, Tichelaar, Timmer, Timmermans, Varela, Veenendaal, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Verhagen, Vietsch, Visser, Van der Vlies, Vos, Bibi de Vries, Jan de Vries, Klaas de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weekers, Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en de heer Donner, minister van Justitie, de heer Zalm, vice-minister-president, minister van Financiën, de heer Kamp, minister van Defensie, mevrouw Dekker, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de heer De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Hoogervorst, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Wijn, staatssecretaris van Financiën, de heer Van der Knaap, staatssecretaris van Defensie, mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, de heer Van Hoof, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Ross-van Dorp, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Smits, Waalkens en Van Velzen, wegens bezigheden elders;

Dijsselbloem, wegens verblijf in het buitenland, ook morgen;

Tjon-A-Ten, Vergeer, Eski en Herben, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel der griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

In de loge van de Voorzitter heeft plaatsgenomen de voorzitter van de financieel-economische commissie van het Nationaal Volkscongres van de Volksrepubliek China, de heer Shi Guangsheng. Ik ben verheugd om u hier te mogen ontvangen.

Dear Shi Guangsheng, I would like to bid you and the members of your delegation a very warm welcome. We are honored to have you here in our midst as our guests. We hope that you will have a good visit here in The Hague.

(Applaus)

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Crone aan de minister van Financiën over **het bericht dat het financieringstekort dit jaar op 1,2% zal uitkomen**.

□

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter. Het was een blijde verrassing om de minister van Financiën gisteren in de media te horen aankondigen dat het financieringstekort meevalt. Ik herinner mij nog dat de minister hierover vorig jaar in de zaal niets zei maar wel in de wandelgan-

Crone

gen. Nu zegt hij het keurig netjes een dag van tevoren op de televisie bij dezelfde Mark de Jong van RTL4.

Het financieringstekort komt dit jaar uit op 1,2%. Hoe is het toch mogelijk dat dit tekort opeens zo veel lager uitvalt? De Miljoenennota hebben wij nog maar koud achter de rug en toen hoorden wij dat het financieringstekort op 1,8% zou uitkomen. In ongeveer drie maanden scheelt dat dus 3 mld. In juni raamde de minister het financieringstekort zelfs nog op 2,2%. Dat scheelt nog eens 3 mld. In totaal hebben wij dus in vijf maanden 6 mld. verdiend in termen van het financieringstekort. Ik ben daar natuurlijk blij mee, want daaruit blijkt dat het met de overheidsfinanciën zo slecht nog niet gaat.

Kan de minister uitleggen hoe zijn boekhouding precies werkt? Een dergelijk verschil is namelijk niet aan gewone mensen uit te leggen. In het verleden spraken wij bij een kabinetsformatie over een uitgavenpakket van 5 à 6 mld. Nu halen wij zo'n bedrag in een half jaar binnen aan meevallers. Hoe heeft de minister deze ramingsfouten toch kunnen maken? Kan hij mij verder uitleggen waar al dit geld vandaan komt?

Ik begrijp uit berichten in de kranten dat deze meevaller bestaat uit extra winst- en vennootschapsbelasting. Verder zijn de gasbaten en de invorderingsrente meegevallen. Daarbovenop blijken de uitgaven voor de sociale zekerheid ook iedere keer lager uit te vallen. Er zijn dus extra belastinginkomsten, ook al komt de economische groei maar niet echt van de grond en blijft die achter bij de rest van Europa. Waar komen die extra belastinginkomsten eigenlijk vandaan? Als de economie beter gaat draaien, gaan mensen meer belasting betalen. Maar als de economie maar mondjesmaat beter gaat, waar komen die extra belastinginkomsten dan vandaan?

Zijn die extra inkomsten misschien het gevolg van verschuivingen? Ik vraag dat, omdat ik wel hoor dat met name de winstbelasting door veel bedrijven al dit jaar wordt betaald. Bedrijven die snel hun belasting aan minister Zalm betalen, krijgen immers een flinke rente uitgekeerd over de te vroeg betaalde belasting. Dat rentepercentage ligt hoger dan bij de banken. Deze mogelijkheid bestaat sinds vorige week niet meer, maar minister Zalm was tot dan toe wel de bankier van de grote bedrijven die hun winstbelasting alvast betaald hadden. Is dat de belangrijkste reden? Ik hoop dat dat niet zo is, want in dat geval is het een incidentele meevaller, aangezien wij dan volgend jaar minder belastinginkomsten hebben.

Kan de minister mij zeggen hoe de uitgaven voor de sociale zekerheid er op dit moment voor staan? In alle voorgaande ramingen, die overigens elke keer te somber bleken te zijn, werden de uitgaven voor de sociale zekerheid te hoog ingeschat. Iedere keer spiegelde het kabinet ons dus voor dat de sociale zekerheid te duur is en dat die alleen maar duurder wordt. Probeerde minister Zalm op deze manier de geesten van de mensen rijp te maken voor al zijn bezuinigingen? Achteraf bleken de uitgaven voor de sociale zekerheid iedere keer mee te vallen. Dat blijkt ook nu weer het geval te zijn. Alles overziend moet ik de minister toch vragen of het inderdaad zo is dat het kabinet met sombere verhalen komt voordat het beleid moet worden vastgesteld, bijvoorbeeld de Miljoenennota, maar met allerlei meevallers zodra de verkiezingen in zicht komen.

Mijn analyse is dat de mensen dit hebben betaald. Zij hebben enorme lastenverzwaringen gekregen. Van dit

kabinet alleen al bedroegen die 8 mld. voor gezinnen. Die lastenverzwaring van 8 mld. was dus niet nodig geweest. Het tekort is nu 1,2%. Het kabinet ging vorig jaar nog uit van een tekort van 2,5% tot 3%. Is het niet tijd om de burgers terug te geven wat zij te veel hebben betaald? De minister heeft het lage financieringstekort niet veroorzaakt. Dat is ontstaan omdat hij te veel bij de burgers heeft weggehaald. Dat heeft de economie afgeknepen zodat wij nu nog steeds met een achterlopende economische groei te kampen hebben. Is de minister bereid om bij de Najaarsnota 2005 een zeer uitvoerige analyse te geven van het feit dat er keer op keer miljardenmeevallers ontstaan die hij niet in ramingen heeft kunnen of willen voorzien?

□

Minister Zalm: Voorzitter. Ik wil om te beginnen de heer Crone prijzen voor zijn flexibiliteit. Ik herinner mij dat hij mij bij de financiële beschouwingen vroeg waarom ik alleen maar hosannaverhalen presenteerde en niet sprak over risico's. Hij zei dat er tijdbommen en tegenvallers werden verzwegen en vroeg of er buffers in de begroting zaten om risico's op te vangen. Nu draait hij zijn verhaal precies om. Dat is in elk geval opmerkelijk qua flexibiliteit. Volgende week maandag zal de Kamer de Najaarsnota 2005 ontvangen. Die wordt vrijdag besproken in het kabinet. Er is inderdaad een meevaller aan de inkomstenkant, dus de belastingkant, in de orde van grote van 3 mld. Hierdoor zal het tekort uitkomen op 1,2%. Deze meevaller heeft niet te maken met de uitgavenkant, maar betreft louter de inkomstenkant van de begroting.

Er zit een grote incidentele post in deze meevaller. Burgers en bedrijven moeten een rentepercentage betalen aan de schatkist als zij te laat belasting betalen, maar zij krijgen datzelfde percentage als zij te vroeg betalen. Veel bedrijven maken nu geen bezwaar als zij een te hoge aanslag krijgen omdat zij 5% rente van de Belastingdienst krijgen op het te veel betaalde, een percentage dat hoger is dan dat van de banken. Dat is een uitvloeisel geweest van de motie-Verhagen. Er is inmiddels ook een motie-Bakker waarin de regering wordt verzocht om een differentiatie in rentepercentages te realiseren. Door de huidige regeling is er 1 mld. in de schatkist gekomen die er anders niet in was gekomen. Dat geld raakt de overheid volgend jaar weer kwijt. Voorzover wij kunnen overzien, is niet het volledige bedrag van de meevaller structureel.

Als wij de genoemde 1 mld. buiten beschouwing laten, bedraagt de afwijking van de inkomstenkant van de raming ongeveer 2 mld. Wij kunnen nog niet goed analyseren wat de oorzaken hiervan zijn. Wij weten wel uit welke belastingen deze extra inkomsten vooral komen. Het bedrag is gebaseerd op realisaties. Het economische beeld moet nog worden geactualiseerd. Ik vermoed dat een van de oorzaken van de meevaller een wat gunstiger economisch beeld in 2005 is. Een afwijking van deze omvang is overigens in termen van meevallers noch tegenvallers exceptioneel. Wij hebben een dergelijke afwijking in eerdere jaren ook gehad als tegenvaller. Ik ben blij dat er nu sprake is van een meevaller.

De heer Crone heeft onmiddellijk een bestemming bedacht voor die 3 mld. Het kabinetsbeleid op dit punt is heel helder. In de Miljoenennota 2004 hebben wij de spelregels uitvoerig uitgeschreven. Wij hebben toen

Zalm

lastenverzwaringen toegepast die wij eigenlijk niet hadden beoogd in het Hoofdlijnenakkoord en zijn ook met de uitgaven krappert gaan zitten dan conform de plafonds van het Hoofdlijnenakkoord mogelijk was. Daarbij hebben wij aangegeven dat het kader van het Hoofdlijnenakkoord weer zou kunnen worden toegepast als er weer sprake was van meevallers. Box 4.16 op bladzijde 104 van de Miljoenennota 2004 luidt: "Wat te doen als de tegenvallers meevallen?" Dat is precies de actuele situatie. Het hele kookboek ligt dus al klaar.

In de Miljoenennota 2006 die wij in september hebben aangeboden, staat: "Nu het tekort zich duidelijk onder de Europese grens van 3% BBP bevindt (...) keert het kabinet terug naar het trendmatige begrotingsbeleid. De uitgaven dienen binnen de afgesproken plafonds (het uitgavenkader) te blijven en voor de lastenontwikkeling geldt het daarvoor afgesproken kader. Verder wordt de inkomstenkant vrijgelaten en komen mee- en tegenvallers tot uiting in het EMU-saldo." De bestemming van de meevaller is dus volgens de Miljoenennota glashelder. Dat neemt niet weg dat uit diezelfde Miljoenennota valt op te maken dat er in vergelijking met het Hoofdlijnenakkoord lastenverlichting verschuldigd is om op die planning terug te komen. Daar is nog een bedrag van ruim 1 mld. voor beschikbaar. Op twee momenten spreken wij daar verder over. In de eerste plaats gaan wij eind deze maand of begin volgende maand mede aan de hand van CPB-cijfers na of de koopkracht van de burgers zich ontwikkelt zoals gedacht. Zoals gezegd, nemen wij corrigerende maatregelen als daartoe aanleiding is. In de tweede plaats kunnen wij het hierover hebben tijdens de bespreking van de Miljoenennota 2007. Het zou plezierig zijn als wij in dat jaar enige lastenverlichting konden toepassen, niet alleen voor burgers, maar dit keer ook voor bedrijven, als het even kan.

Een uitvoeriger analyse van de belastingopbrengsten en de meevallers kunnen wij in mijn ogen het best maken in de voorlopige rekening. Wij doen dat altijd. Verder gaan wij hier in de Voorjaarsnota uitvoeriger op in, omdat wij dan ook een completer economisch beeld hebben. Nu zitten wij eigenlijk nog steeds met het economisch beeld van de Macro Economische Verkenning. Gelet op de belastingopbrengsten, heb ik goede hoop dat dat beeld voor 2005 beter uit blijkt te vallen. Een analyse kunnen wij op dit moment niet geven; ik kan de Kamer wel beloven dat zij maandag aanstaande de Najaarsnota, de laatste uitvoeringsnota van dit begrotingsjaar, krijgt. Daarin maken wij het beeld compleet. Uitvoerige analyses zijn daarin nog niet te geven. Wel kunnen wij laten zien welke belastingtypes meevallers hebben opgeleverd.

De heer **Crone** (PvdA): Ik dank de minister voor zijn antwoord, al heeft hij het net zo futloos gegeven als hij alle meevallers in het voorjaar en bij de bespreking van de Miljoenennota heeft verdedigd. Hij zegt dat die meevallers nu eenmaal komen en dat de Kamer later nog wel een analyse krijgt. Wil de minister die analyse ondanks alle beperkingen aan de stukken voor aanstaande maandag toevoegen?

Het futloze schuilt in het feit dat de minister niet ingaat op de vraag. Dat lijkt wel een automatisme te zijn geworden. De burgers hebben 8 mld. te veel betaald, blijkt achteraf. Dat stond niet in het regeerakkoord. Nu zegt de minister dat het financierstekort met het regeerakkoord strookt. Daar zal de CDA-fractie blij mee

zijn. Het regeerakkoord wordt kennelijk eenzijdig in termen van het financierstekort uitgelegd. De lastenverzwaring in de vorm van hogere energieprijzen en zorgkosten waarmee de burgers zijn geconfronteerd, wordt niet gecompenseerd. Waarom zegt de minister niet nu al iets toe over de ruimte voor energiecompensatie? Waarom zegt hij niet nu al toe dat de zorgtoeslag hoog blijft? Waarom moeten de burgers opdraaien voor de tegenvallers, die wel tot uitdrukking komen in de zorgtoeslag? Waarom krijgen zij dat voordeel niet?

De heer Verhagen heeft bij de bespreking van de Miljoenennota gezegd dat hij desnoods de FES-norm opzij zet voor de energiecompensatie. Die moet van hem komen. Nu zijn er heel veel meevallers, dus hoeft het FES niet opzij te worden gezet. Ik stel de heer Verhagen voor om een verbondje te sluiten. Hij heeft de burgers steeds beloofd dat de zorgtoeslag hoog bleef en dat er energiecompensatie kwam. Wat vindt hij hiervan?

Duiden de meevallers volgens de minister op een gunstig economisch beeld? Hij heeft vaker gezegd dat wij dit jaar een economische groei zouden krijgen van 1% in plaats van de geschatte 0,5%. Hij heeft daar zelfs een fles wijn op gezet. Ik hoor hem daar niet meer over. Is hij minder optimistisch of staat de fles wijn nog klaar? Het kabinet heeft met de enorme lastenverzwaring van 8 mld. de economie kapot gemaakt. Het heeft onnodig op de rem getrapt. Ik stel voor dat het de teugels wat laat vieren en de economie een impuls geeft door te investeren in lastenverlichting.

Minister **Zalm**: Voorzitter. Het is toch wel vreemd dat nog geen twee maanden geleden de heer Crone beweerde dat ik bewust allerlei tegenvallers in de begroting had zitten en allerlei risico's niet goed had afgedekt en dat hij nu zegt dat ik de meevallers had moeten voorzien. Natuurlijk weet hij het beter. Mee- en tegenvallers komen soms voor. Ik meld ze aan de Kamer bij de reguliere nota's zodra wij daar zicht op hebben. Ik hoef meevallers niet futloos te verdedigen; meevallers zijn gewoon meevallers. Je hoeft ze niet te verdedigen en je hoeft je er ook niet voor te verontschuldigen, want die komen gewoon voor. Daar is ook een bestemming voor: het tekort valt lager uit. Een dergelijk systeem kennen wij, los van de lastenverlichting die wij nog in petto hebben. Op bladzijde 77 van de Miljoenennota staat wat de benadering van de lastenontwikkeling in het Hoofdlijnenakkoord was en hoe wij daar in de eerste twee jaar van afgeweken zijn door verzwaringen door te voeren ten opzichte van dat beeld.

De heer **Crone** (PvdA): Die extra lastenverzwaring heeft dus al plaatsgevonden?

Minister **Zalm**: Die heeft plaatsgevonden in 2004 en 2005.

De heer **Crone** (PvdA): Die hebben de burgers betaald.

Minister **Zalm**: Dat klopt. In 2004 en 2005 hebben zij die betaald. Voor 2006 is daarom een grotere lastenverlichting voorzien dan gepland in het regeerakkoord, namelijk 2 mld. in plaats van een kleine 1 mld. Om het laatste stuk te compenseren hebben wij dus nog een dikke miljard te gaan. Dat kan dus onderdeel uitmaken van de koopkrachtreparatie eind dit jaar, of van de begroting voor 2007. Zo lang wij buiten de gevarezone

Zalm

zitten met het begrotingstekort, is het de intentie van de regering om de lastenontwikkeling die wij in het hoofdlijnenakkoord hadden afgesproken ook te realiseren. De verzwaren die wij eerder hebben toegepast omdat de nood daartoe dwong, gaan ook weer terug. Daarover hoeft de Kamer zich dus geen zorgen te maken.

De heer **Crone** (PvdA): Is dat een volledige compensatie van de toegepaste lastenverzwaring?

Minister **Zalm**: Wij geven de lastenverzwaringen, maar dan wel volgens de definitie van het Hoofdlijnenakkoord en de Miljoenennota. Aan het einde van deze periode komen wij uit op het beeld dat wij aanvankelijk hadden verwacht. Dat betekent dat wij ook nog een bedrag aan lastenverlichting in de orde van grootte van 1 mld. voor de boeg hebben.

Overigens is er geen sprake van onverwacht hogere zorgkosten. Zoals iedereen inmiddels weet, is in plaats van een zorgpremie van ruim € 1100 het beeld dat deze kosten aanzienlijk lager uitvallen, zelfs voor individuele polissen, en voor collectieve contracten nog lager. Er is dus geen sprake van dat daarbij plotseling verzwaren zijn opgetreden die wij niet hadden gepland.

Op de energiekwestie komen wij eind november, begin december terug. Dan zullen wij het totale beeld in beschouwing nemen.

Mijn vermoeden van de economische groei is, zoals ik al heb gezegd, dat het onderliggende economische beeld voor 2005 wel eens beter zou kunnen zijn dan in september in de boeken stond. Dat zou in ieder geval een deel van de verklaring van de meevaller zijn. Ik ben nog steeds bereid om met iedereen hier te wedden dat de economische groei in 2005 hoger uitkomt dan 0,5%. Ik heb na die uitspraak gezegd dat het mij niet zou verbazen als dat percentage met een één begint. De weddenschap staat dus op hoger dan 0,5%. Ik heb nog niemand gesproken die die weddenschap wil aannemen.

De heer **De Nerée tot Babberich** (CDA): Wij hebben goed geluisterd naar de minister. Ik vind het een beetje zuur wat de heer Crone hier opmerkt. Het is net of hij bedroefd is dat er allerlei meevallers zijn. Wij zijn daar juist blij mee. Wij hebben ook goed van de minister gehoord dat er een compensatie zal komen als de energielasten inderdaad de pan uit rijzen. De zorgtoeslag dient geen speelbal van de politiek te zijn. Vandaar dat die keurig is vastgelegd in de wet.

Ik heb begrepen dat met name de BTW-ontvangsten en de loonbelasting iets omhoog zijn gegaan. Kan de minister bevestigen dat dit betekent dat consumenten weer wat meer vertrouwen krijgen in de economie en dat ook de werkgelegenheid weer wat aantrekt? Daar zou eventueel die hogere loonbelasting vandaan kunnen komen.

Minister **Zalm**: De grote klapper zit bij de winstbelasting. Daarnaast zijn er kleine bijstellingen van andere posten. De meeste zijn positief. Ik zal aanstaande maandag de nota aan de Kamer sturen, die dan meer in detail kan zien waar de meevallers zitten. Bij de werkgelegenheidsontwikkeling kunnen wij vaststellen dat ook volgens de cijfers van het CBS over het derde kwartaal de werkgelegenheid in dat kwartaal hoger was dan in het tweede kwartaal en in dat kwartaal weer hoger dan in het eerste

kwartaal. Dus ook daarin zit wel een positieve ontwikkeling, die wellicht ook enige verklaring kan bieden.

De heer **Irrgang** (SP): De minister zegt dat de meevaller ten goede komt aan het tekort, maar vorige week dinsdag zag ik op teletekst dat de minister van Financiën wel akkoord is gegaan met nieuwe helikopters voor de minister van Defensie, ter waarde van 138 mln. Blijkbaar heeft de minister van Financiën opeens wel geld als het gaat om helikopters voor de minister van Defensie.

Minister **Zalm**: Alle uitgavenclaims vallen binnen het uitgavenkader. Overigens is dit een claim waarover de ministerraad zich nog moet buigen, bij de Voorjaarsnota of bij de volgende Najaarsnota. Er is geen gratis geld, ook niet voor uitgaven.

De heer **Bakker** (D66): Ik vind het toch wel te betreuren dat de regering haar eigen doelstellingen niet haalt. Nog maar twee maanden geleden beloofde de minister van Financiën ons een tekort van 9 mld. terwijl het nu maar 6 mld. wordt. Hij had ons ook meer uitkeringen beloofd, terwijl het er nu minder blijken te zijn. Dat vind ik toch sneu, want een verstandige regering houdt ook de oppositie tevreden. Een aantal jaren geleden hebben wij ook een periode gekend, zelfs van een paar jaar, waarin de ene meevaller na de andere binnenkwam. U herinnert zich dat toen eigenlijk veel te snel is gegrepen naar het middel van de extra uitgaven. Daarover hebben wij de afgelopen jaren ook steeds debatten gevoerd. Is de minister vast van plan, zoals hij dat een jaar geleden zei te zijn, om te blijven leren van het verleden en dit keer zorg te dragen voor een structurele en definitieve sanering van de overheidsfinanciën?

Minister **Zalm**: Hartelijk dank voor deze aanmoediging. Wij hebben wel een meevaller, maar wij kunnen nog niet zeggen dat Nederland in het stadium van een hoogconjunctuur verkeert. Ik zou willen dat ik dat kon zeggen. Wij hebben afgesproken dat wij in ieder geval het lastenbeeld zullen invullen zoals wij dat hadden gepland. Er geldt een uitgavenplafond, tenzij wij terechtkomen in een hoogconjunctuur. In dat geval is het verstandig om meevallers die optreden in de sfeer van rente en werkloosheid niet te benutten, maar daarmee onder het plafond te blijven. Dat stadium hebben wij nog niet echt bereikt. Het is wel een les uit de vorige periode die de heer Bakker terecht aanroert. Ook de heer Vendrik heeft dit punt aangestipt, zij het dat hij niet alleen in tijden van hoogconjunctuur maar naar ik meen ook in een laagconjunctuur correcties op het uitgavenkader bepleitte. Dit element is in de begrotingsstukken verwoord. Als de Nederlandse economie echt weer helemaal warm begint te lopen, is het verstandig om onder de uitgavenplafonds te blijven die je eerder hebt vastgesteld.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Het is toch altijd weer mysterieus dat het bij Financiën meevallers regent zodra in de herfst de blaadjes beginnen te vallen. Op een of andere manier is dat een soort wet, in goede zowel als slechte tijden. Ik vind dit toch een heel pikante zaak. Bij de Najaarsnota zullen wij er eens uitgebreid bij moeten stilstaan hoe dit kan. Op dit moment heb ik de volgende vraag aan de minister van Financiën. Binnenkort spreekt het kabinet op de zogenaamde werktop met werkgevers

Zalm

en werknemers. FNV-voorzitter mevrouw Jongerius heeft het voorstel gedaan dat de eerste meevallers die de regering dit jaar en volgend jaar heeft, met voorrang besteed moeten worden om degenen die in Nederland langs de kant van de arbeidsmarkt staan extra te helpen. De fractie van GroenLinks steunt dit voorstel van harte. Deze hulp kan de vorm krijgen van stageplaatsen, werkgeverssubsidies, bijzondere arbeidsplaatsen, gesubsidieerd werk, enzovoorts. Is het kabinet bereid om wanneer deze week met vakbeweging en werkgevers wordt gesproken, deze toezegging te doen om het grote maatschappelijke probleem van honderdduizenden Nederlanders, vaak jongeren en allochtonen, die langs de kant staan met voorrang te gaan oplossen? Is het kabinet bereid om meevallers ook daarvoor aan te wenden?

Minister **Zalm**: In de eerste plaats hebben wij in de herfst niet altijd meevallers, maar helaas soms ook wel eens tegenvallers. In de herfst krijg je beter zicht op de realisaties van het jaar. Wij hebben ook jaren gekend met tegenvallers. De heer Vendrik zal zich dat ook wel herinneren. Er zijn verschillende instanties die proberen het tekort op de Nederlandse begroting te ramen. Ik noem het CPB, de OESO, het IMF en de Europese Commissie. Onze raming is niet altijd somberder dan de raming van deze instellingen. Het omgekeerde komt ook voor. Ook de andere deskundigen konden geen betere raming voor het tekort produceren dan dat wij zelf hebben gedaan. Dat geldt ook voor De Nederlandsche Bank. Wij zullen uitvoerig moeten analyseren wat de achterliggende oorzaken zijn geweest. In het voorjaar zullen wij daarop wat meer zicht hebben. Het maken van prognoses voor de economie is een moeilijke zaak. Dat geldt ook voor nauw met de economie samenhangende zaken zoals de ontwikkeling van de inkomstenkant van de begroting.

Als alles goed gaat heeft het kabinet morgen een gesprek met de sociale partners op de werktop. Daaraan is veel vooroverleg voorafgegaan. Het is niet juist dat de huidige meevaller betrekking heeft op de uitgavenkant van de begroting. Er wordt vandaag met de sociale partners nog wel gesproken over een andere invulling van sommige fiscale faciliteiten. Ik wacht met spanning af hoe dit overleg, dat op hoog ambtelijk niveau wordt gevoerd, verloopt. Ik hoop dat wij morgen een goede werktop zullen hebben. Arbeidsmarktbeleid is overigens niet alleen een kwestie van het uittrekken van geld op de rijksbegroting. Het is ook een zaak van inspanningen van werkgevers en werknemers zelf. Die kunnen heel veel doen. De overheid kan geen stageplaatsen opleggen of organiseren. Scholingsfondsen die beschikbaar zijn, worden vaak onderbenut. Er is sprake van een combinatie van overheidsinzet en de inzet van de sociale partners zelf.

De heer **Van As** (LPF): Voorzitter. Het doet ons deugd dat er inderdaad een meevaller is. Wij zien de najaarnota van minister Zalm met belangstelling tegemoet. Voordat wij te snel halleluja gaan roepen, vraag ik de minister of hij zeer serieus wil kijken naar de zaken die op dit moment lopen bij het Europese Hof van Justitie, zoals het Bosal-arrest, als wij hierover discussiëren bij de Najaarsnota. De erfenis daarvan heeft ons veel gekost. Ik verwacht dat dit arrest een financiële tegenvaller met zich mee zal brengen. Wellicht is het goed dat hiervan

een voorlopige schatting wordt gemaakt, die wij bij de discussies kunnen betrekken.

Minister **Zalm**: De heer Van As maakt hier een goede opmerking, zij het dat het arrest geen betrekking zal hebben op het jaar 2005, voorzover ik het nu kan overzien. Voor de huidige raming 2005 hebben wij natuurlijk alles meegenomen waarover wij zekerheid hebben, maar dit is zeker een punt om later bij de Voorjaarsnota en Miljoenennota opnieuw te bekijken, om te bezien of uitspraken van het Hof ook gevolgen hebben voor de raming van de belastingopbrengst. Wij bekijken dat zeer serieus.

Vragen van het lid Smilde aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over **zijn voornemen ouders van kinderen die zonder diploma van school gaan, te korten op de kinderbijslag.**

Mevrouw **Smilde** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie is verontrust over het grote aantal kinderen dat voortijdig de school verlaat. Zij begrijpt de zorg van de staatssecretaris en deelt die. Vervolgens houdt het op.

In het voorstel dat de staatssecretaris heeft gedaan, staat dat hij ouders van kinderen die zonder diploma de school verlaten, zal korten op de kinderbijslag. De kinderbijslag is bedoeld als een fundamentele bijdrage van de samenleving in de kosten voor de kinderen voor ouders, omdat de samenleving daarmee het belang benadrukt van nieuwe generaties voor onze toekomst. De ouders hebben recht op die waardering en zij hebben er ook recht op dat deze zekerheid overeind blijft. De woorden van de staatssecretaris zetten die zekerheid op losse schroeven. De CDA-fractie heeft daartegen grote bezwaren. Door zijn voorstel dempt de staatssecretaris de put wanneer het kalf is verdrongen. Wij willen voorkomen dat het kalf verdrinkt, sterker nog, wij willen voorkomen dat het kalf in de put valt en daardoor verdrinkt. Daarom wordt bij problemen op school een scala aan maatregelen genomen. Ik noem de gezinscoach, de opvoedingsondersteuning, de leerplichtambtenaren en zo meer. Wij willen actie in het voortraject en zeker niet bij de kinderbijslag.

De CDA-fractie roept de staatssecretaris op om te verklaren dat hij afziet van dit onzalige voorstel en de rechtszekerheid voor ouders in stand houdt. Daarnaast roept mijn fractie de staatssecretaris op om samen met zijn collega's alles op alles te zetten om in het voortraject te voorkomen dat kinderen in die put vallen.

Staatssecretaris **Van Hoof**: Voorzitter. Inderdaad vormt de grote groep jongeren die wij sinds een paar weken door de onderzoeken in beeld hebben gekregen een groot probleem. Het gaat om 35.000 tot 37.000 jongeren die voortijdig de school verlaten, die daarna niet aan het werk gaan, die vervolgens ook niet studeren en die wij ergens in de maatschappij kwijt raken. Dit zijn jongeren die niet voldoen aan datgene wat wij van hen verwachten, aan datgene wat de Kamer bij meerderheid in de motie-Verhagen heeft bedoeld. Die motie geeft immers aan dat jongeren beneden de 23 jaar of aan het werk